

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/31/2023
Identifikačné číslo spisu:	1314218649
Dátum vydania rozhodnutia:	19.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1314218649.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ B. V., narodeného XX. Q. XXXX, W., D. 3, 2/ B. V., narodenej XX. X. XXXX, W., D. 3, zastúpených splnomocnencom Tomášek & partners, s.r.o., Bratislava, Rožňavská 2, IČO: 36858811, proti žalovaným 1/ Bc. B. V., narodenému XX. W. XXXX, W., D. 3, 2/ Mgr. Q. E., narodenej XX. X. XXXX, W., S. XX, zastúpenej splnomocnencom RESULTS s.r.o., advokátska kancelária, Bratislava, Račianska 38, IČO: 51784017, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B3-14C/229/2014 (pôvodne na Okresnom súde Bratislava III), o dovolaní žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 03. novembra 2021 sp. zn. 7Co/127/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 03. novembra 2021 sp. zn. 7Co/127/2020 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 30. septembra 2019 č. k. 14C/229/2014-401 určil, že žalobcovia 1/ a 2/ sú bezpodielovými spoluvlastníkmi bytu č. X nachádzajúceho sa na X. poschodí rodinného domu s dvoma bytovými jednotkami so súpisným číslom XXXX na D. ulici v W., vchod č. X, ktorý je postavený na pozemku s parcelným č. XXXX/X v kat. úz. W., spolu so spoluvlastníckym podielom na spoločných častiach a spoločných zariadeniach tohto rodinného domu o veľkosti 14864/37071 (výrok I.). O trovách konania rozhodol tak, že žalobcom 1/ a 2/ priznal proti žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (výrok II.).

1.1. Súd prvej inštancie mal v konaní osvedčený naliehavý právny záujem žalobcov na nimi požadovanom určení, nakoľko do meritórneho rozhodnutia súdu bolo nepochybné, že žalobcovia podľa listu vlastníctva neboli legitímnymi vlastníkmi oboch bytových jednotiek predmetného rodinného domu, a jediný spôsob, akým možno dosiahnuť nimi požadovaný právny stav, a teda, že sú bezpodielovými spoluvlastníkmi celého rodinného domu (bytu č. X i bytu č. X), predstavovala určovacia žaloba ako procesnoprávny prostriedok spôsobilý zvrátiť žalobcami namietaný aktuálny právny stav k predmetnej

nehnuteľnosti.

1.2. Pokiaľ išlo o originárny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva k nadstavbe, resp. bytu č. X v rodinnom dome súd prvej inštancie uviedol, že pre posúdenie originarity vlastníctva k určitej veci nebolo právne významné, od ktorého momentu je vec (v danom prípade nehnuteľná vec) považovaná v zmysle legálnej definície za byt. Zásadnou bola skutočnosť, že nadstavba podkrovia rodinného domu, ktorá bola až titulom inomínatnej zmluvy zapísaná na liste vlastníctva č. XXXX ako byt č. X., mala status veci ako predmetu občianskoprávných vzťahov už jej samotným zhotovením - t.z. vytvorením nezávisle od toho, kedy nadobudla status bytu. V konaní bolo preukázané a zároveň nesporné, že nadstavba podkrovia bola dokončená do obývateľného štádia už v roku 2002, t.j. v období sobáša žalovaných a jej hlavná výstavba prebiehala od roku 1997, t.j. v období, keď sa žalovaní navzájom ani nepoznali, z uvedeného súd prvej inštancie vyvodil, že výstavbu nadstavby podkrovia realizovali žalobcovia, s ktorými žil v spoločnej domácnosti ich syn - žalovaný 1/. Rovnako z výpovede matky žalovanej 2/ vyplynulo, že keď prvýkrát sa ocitla v dome žalobcov (ešte pred sobášom žalovaných, t. j. obdobie rokov 2001 - 2002) nadstavba ležala už v štádiu obvodových múrov, strechy a osadených okien. Na základe uvedeného prvoinštančný súd ustálil, že žalobcovia ako pôvodní vlastníci rodinného domu bez nadstavby podkrovia, sa stali i pôvodnými (originárnymi) vlastníkmi nadstavby podkrovia na rodinnom dome. I keď z niektorých právnych úkonov uskutočnených žalobcami i žalovaným 1/ vyplývalo, že žalobcovia mali záujem vybudovať nadstavbu podkrovia rodinného domu pre svojho syna (žalovaného 1/), žalobcovia počas výstavby nepodnikli právne kroky vo forme zmluvy o nadstavbe a ani po postavení nadstavby nerealizovali právne kroky v podobe scudzovacej zmluvy (darovacej, kúpnej alebo inej zmluvy), ktorou by previedli svoje vlastníctvo k nadstavbe na svojho syna. Na základe takto ustálených skutočností súd prvej inštancie dospel k záveru, že po vybudovaní nadstavby podkrovia sa vlastníkmi tejto nehnuteľnej veci stali žalobcovia, pretože túto nehnuteľnosť vytvorili a zhotovili ju na hlavnej veci (rodinnom dome), ktorej boli vlastníkmi, a tak nadstavba podkrovia na rodinnom dome predstavuje prírastok veci v zmysle ust. § 135a Občianskeho zákonníka.

1.3. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s argumentáciou žalovanej 2/, že inomínatnu zmluvu možno považovať za ekvivalent zmluvy o nadstavbe s tým, že do kolaudácie nemožno hovoriť o byte ako takom. Poukázal na to, že zmluva o výstavbe, vstavbe alebo nadstavbe domu predstavuje právny úkon, ktorým sa usporadúvajú vzťahy medzi vlastníkmi domu a stavebníkom (stavebníkmi) počas reálnej výstavby, teda počas obdobia, keď fakticky výstavba prebieha a sú na ňu vynakladané finančné prostriedky. I keď ust. zákona č. 182/1993 Z.z. bolo potrebné aplikovať len primerane, pretože v danom prípade nejde o bytový dom podľa § 2 ods. 2 citovaného zákona, ale rodinný dom, mal za náležité a žiaduce uplatňovať ustanovenia citovaného zákona, najmä išlo o konkrétne typy zmlúv, s ktorými bolo nutné komparovať medzi stranami uzatvorenú inomínatnu zmluvu. Zohľadnil najmä skutočnosť, že inomínatna zmluva neobsahuje hlavný predmet, ktorý by mala zmluva o nadstavbe obligatórne obsahovať, a to vzájomné práva a povinnosti zmluvných strán pri výstavbe alebo nadstavbe domu. Pričom ako nedôvodnú vyhodnotil aj námietku žalovanej 2/, že inomínatna zmluva bola uzatváraná až tri roky po kolaudácii len za účelom vkladu, preto nebolo dôvodným, aby obsahovala vyššie uvedené náležitosti. Súd prvej inštancie uviedol, že originárne vlastníctvo žalobcov, ktoré nadobudli prírastkom veci nemožno znegovať originárnym spôsobom nadobudnutia vlastníctva žalovaných titulom neskôr vydaného kolaudačného rozhodnutia. Kolaudačné rozhodnutie stavebného úradu nemožno považovať za žiadny zo zákonný spôsobov - právnych titulov nadobúdania vlastníctva k veci. Jedná sa len o administratívno právny akt správneho orgánu, ktorý nie je spôsobilý bez ďalšieho konštituovať vlastnícke právo k nehnuteľnosti.

1.4. Preskúmaním obsahu inomínatnej zmluvy nemal súd prvej inštancie za preukázanú ani dôvodnosť argumentácie žalovanej 2/, že žalovaní v danom prípade nadobudli byt derivatívnym spôsobom. Inomínatna zmluva zo dňa 11. 03. 2008 neobsahovala základné všeobecné náležitosti vyžadované ustanovením § 5 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z.z., ktoré odkazuje na ustanovenie § 43 a nasl. a § 588 a nasl. Občianskeho zákonníka, t.j. všeobecnú právnu úpravu o zmluvách a všeobecnú právnu úpravu kúpnej zmluvy. Na základe inomínatnej zmluvy strany uzatvorili medzi sebou výlučne dohodu o zosúladení užívania predmetného rodinného domu so stavebným povolením a s kolaudačným rozhodnutím, ktorým bolo povolené užívanie rodinného domu s dvomi samostatnými bytovými jednotkami a v uvedenej inomínatnej zmluve špecifikovali tieto dve samostatné bytové jednotky nachádzajúce sa v rodinnom dome, deklarujúc, že do bezpodielového spoluvlastníctva vlastníkov č. 1

(žalobcov) pripadá bytová jednotka č. X nachádzajúca sa na prvom podzemnom a prvom nadzemnom podlaží a do bezpodielového spoluvlastníctva vlastníkov č. X (žalovaných) pripadá samostatná bytová jednotka č. X na druhom nadzemnom podlaží. Na základe takto zisteného obsahu inominátnej zmluvy súd prvej inštancie konštatoval, že inominátna zmluva nespĺňa náležitosti žiadnej scudzovacej zmluvy, nakoľko z nej nie je zrejmé, ktorý subjekt je prevádzateľom vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (scudziteľ) a ktorý subjekt sa má stať nadobúdateľom nehnuteľnosti. Mal za to, že predmetnú inominátnu zmluvu nemožno považovať za zmluvu o prevode nehnuteľnosti, nakoľko v nej absentuje prejav vôle žalobcov previesť vlastníckeho práva k nadstavbe rodinného na žalovaných a prejav vôle žalovaných prijať nehnuteľnosť do svojho vlastníctva a zaplatiť zaň dohodnutú cenu. Nestotožnil sa tak s názorom žalovanej 2/, že je potrebné prioritizovať skutočnú vôľu účastníkov zmluvy pred formálnym prejavom tejto vôle.

1.5. V súvislosti s námietkou žalovanej 2/, že inominátna zmluva predstavovala zmluvu o bezodplatnom prevode nehnuteľnosti, a teda možno uvažovať o darovaní zo strany žalobcov, súd prvej inštancie vyhodnotil i túto námietku žalovanej 2/ ako nedôvodnú. Predmetná inominátna zmluva však zákonom vyžadovanému imanentnému obsahu darovacej zmluvy nezodpovedala, absentuje v nej skutočná vôľa strán smerujúca k vzniku povinnosti niektorej zo strán bezodplatne previesť vlastnícke právo k bytu na druhú stranu a tomu zodpovedajúce právo druhej zmluvnej strany požadovať prevedenie vlastníctva k bytu, resp. prejav vôle prijať vlastníctvo k bytu. Dospel tak k záveru, že inominátna zmluva nebola právne spôsobilá založiť vlastnícke právo (bezpodielové spoluvlastníctvo) žalovaných k danému bytu, preto žalobe žalobcov vyhovel.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej 2/ rozsudkom z 03. novembra 2021 sp. zn. 7Co/127/2020 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (výrok I.) a žalobcom 1/ a 2/ priznal proti žalovanej 2/ nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania (výrok II.).

2.1. V podanom odvolaní odvolateľka namietala, že vo veci rozhodol nesprávne obsadený súd. Odvolací súd z Dodatku č. 2 Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava III na rok 2017, účinného od 20. 03. 2017 zistil, že z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu JUDr. Anny Moravovej, ktorá prevyšovala 6 týždňov, boli všetky nevybavené veci a právoplatne skončené veci prerozdelené náhodným výberom do aktívnych súdnych oddelení s výnimkou súdneho oddelenia 8C, Cpr, Csp, Csr, Pc, Ccud, Cd a Ú, náhodným výberom. Z uvedeného dôvodu bol predmetný spis náhodným výberom pridelený sudcovi JUDr. Viere Lamprechtovej. Dodatkom č. 4 Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava III na rok 2017, účinným od 23. 05. 2017 boli všetky nevybavené a právoplatne skončené veci, ktoré boli zo súdnych registrov JUDr. Anny Moravovej Dodatkom 2/2017 k Rozvrhu práce na rok 2017 prerozdelené do všetkých aktívnych súdnych oddelení s výnimkou súdneho oddelenia 8C, Cpr, Csp, Csr, Pc, Ccud, Cd a Ú, boli odňaté a prerozdelené náhodným výberom do súdnych registrov sudkyňi Mgr. Nine Dubovskej a JUDr. Ľudmile Jančovičovej. Z uvedeného dôvodu bol predmetný spis dňa 23. 05. 2017 pridelený sudcovi Mgr. Nine Dubovskej. Dodatkom č. 5 Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava III na rok 2017, účinným od 06. 11. 2017 boli všetky nevybavené a právoplatne skončené veci, ktoré boli prerozdelené do súdnych registrov Mgr. Nine Dubovskej a JUDr. Ľudmile Jančovičovej, vrátené do súdnych oddelení zákonnej sudkyne JUD. Anne Moravovej. Dodatkom č. 3 Rozvrhu práce na rok 2018, účinným dňa 20. 08. 2018, z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu JUDr. Anny Moravovej, ktorá prevyšovala 6 týždňov boli všetky nevybavené veci k 17. 08. 2018 prerozdelené náhodným výberom do všetkých aktívnych súdnych oddelení. Z uvedeného dôvodu bol predmetný spis náhodným výberom pridelený Mgr. Ivane Fekete. Dodatkom č. 3/2019 Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava III na rok 2019, účinným od 01. 03. 2019, boli všetky nevybavené veci k 28. 02. 2019, ktoré boli prerozdelené zo súdnych registrov JUDr. Anny Moravovej Dodatkom 3/2018 k Rozvrhu práce na rok 2018 do všetkých aktívnych súdnych oddelení, odňaté a prerozdelené do súdnych oddelení. Z uvedeného dôvodu bol predmetný spis pridelený na rozhodnutie zákonnému sudcovi JUDr. Marošovi Maškovičovi. Vychádzajúc z uvedeného možno konštatovať, že vo veci rozhodoval zákonný sudca, nakoľko porušením základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy SR nie je prípad, ak zákonný sudca, ktorému bola vec pridelená na prerokovanie a rozhodnutie, bol zmenený na základe zákona, pričom o takýto prípad išlo aj v prejednávanej veci.

2.2. Vo vzťahu k námietke žalovanej 2/, že žalobcovia byt nevyhotovovali pre seba, bolo potrebné upriamiť pozornosť na to, že vlastníctvo k novej stavbe zo strany inej osoby sa môže preukázať buď

zmluvou o dielo, prípadne inou zmluvou. I keď pôvodným úmyslom žalobcov 1/ a 2/ mohlo byť vyriešenie budúcej bytovej otázky žalovaného 1/, zásadným bola skutočnosť, že žalobcovia 1/ a 2/ zmluvne nepreviedli počas výstavby vlastnícke právo k nadstavbe na žalovaného 1/. Za takýto právny titul nemožno považovať ani Dohodu o zabezpečení nadstavby rodinného domu uzavretú medzi žalobcami a žalovaným 1/. Dohoda o zabezpečení nadstavby rodinného domu je svojim obsahom len všeobecným vyhlásením žalovaného 1/, že stavbu podkrovia uskutoční podľa predložených projektov a vyhlásením žalobkyne 2/, že po splatení pôžičky v Slovenskej sporiteľni, a.s. prevedie 1 nehnuteľnosť (pozemku parc. č. XXXX/X, zastavané plochy o výmere 667m², parc. č. XXXX/X, zastavané plochy s výmerou 121 m²) na žalovaného 1/, ktorý bude vlastníkom nadstavby rodinného domu. V konaní nebolo preukázané, že by medzi žalovaným 1/ a žalobcami došlo k uzavretiu zmluvy v súlade s ust. § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka, na základe ktorej by došlo k prevodu vlastníckeho práva k nadstavbe na žalovaného 1/ príp. aj na žalovanú 2/. Kolaudačné rozhodnutie ani rozhodnutie o pridelení súpisného čísla ako administratívne akty, neboli spôsobilé založiť vlastnícke právo žalovaných k nadstavbe rodinného domu. Pričom samotná existencia kolaudačného rozhodnutia s prihliadnutím na to, že návrh na začatie kolaudačného rozhodnutia podal žalobca 1/, rovnako nenasvedčovala záveru, že by bolo možné žalovaných považovať za stavebníkov. Správnosť uvedenej argumentácie nebola spôsobilou spochybniť ani odkaz odvolateľky na rozhodnutie R 87/2003, z ktorého vyvodzovala, že pred vydaním kolaudačného rozhodnutia nemožno hovoriť ani o inej samostatnej veci v právnom slova zmysle. V tejto súvislosti bolo podľa odvolacieho súdu na mieste upriamiť pozornosť na to, že Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/160/2007 existenciu právoplatného rozhodnutia stavebného rozhodnutia viazal len na to, aby určité miestnosti mohli byť predmetom občiansko-právnych vzťahov.

2.3. Inominátnu zmluvu uzavretú medzi stranami sporu z hľadiska jej obsahu nebolo možné podľa odvolacieho súdu považovať za zmluvu, ktorou by sa žalobcovia ako vlastníci stavby dohodli so žalovanými ako stavebníkmi, na inom právnom režime nadstavby a vstavby, na základe ktorej by sa za vlastníka predmetného bytu vzniknutého nadstavbou a vstavbou v zmysle § 46 ods. 4 katastrálneho zákona mali byť zapísaní do katastra nehnuteľností žalovaní. Vlastníctvo sa do katastra nehnuteľností zapisuje záznamom a to na podklade zmluvy o nadstavbe alebo vstavbe a kolaudačného rozhodnutia. Ani zmluvná voľnosť nemôže v tomto prípade zmeniť titul nadobudnutia vlastníckeho práva z právneho úkonu *expressis verbis* definovaného v zákone č. 182/1993 Z. z. na kolaudačné rozhodnutie upravené v zákone č. 50/1976 Zb. Ustanovenia § 4 a § 21 zákona č. 182/1993 Z. z. ako aj § 132 a 133 Občianskeho zákonníka majú kogentný charakter a nemožno sa od nich odchýliť. Z ust. § 46 ods. 5 a 6 katastrálneho zákona vyplýva, že vecné práva (vrátane vlastníckeho práva) k rozostavaným alebo už existujúcim bytom a nebytovým priestorom sa zapisujú do katastra nehnuteľností na základe predložených dokumentov. Zákonodarcu ustanovil, že ako vlastník bytu alebo nebytového priestoru sa zapíše osoba uvedená v zmluve (t.j. nie v príslušnom rozhodnutí stavebného úradu, ktoré sa prikladá k návrhu len ako obligatórna príloha). Zmluva o vstavbe, nadstavbe a výstavbe sa však v zásade musí uzavrieť pred vydaním rozhodnutia príslušného stavebného úradu o povolení stavby, resp. o kolaudácii stavby (ust. § 58 až § 85 stavebného zákona, ak nejde o dodatočné povolenie stavby podľa ust. § 88a stavebného zákona). Tieto listiny sú následne dostatočným dôkazom pre kataster nehnuteľností o tom, že vstavané alebo novovzniknuté byty a nebytové priestory vznikli a zároveň bolo povolené ich užívanie konkrétnym stavebníkom, ktorý sa tým stal vlastníkom týchto bytov a nebytových priestorov ku dňu právoplatnosti kolaudačného rozhodnutia. I keď právny poriadok vymedzuje zmluvu o nadstavbe a vstavbe len pri bytových domoch v § 21 a 22 zákona č. 182/1993 Z. z., to však neznamená, že k nadstavbe alebo vstavbe nemôže dôjsť aj na iných stavbách. Nakoľko inomínátna zmluva uzavretá medzi stranami sporu nebola uzavretá počas výstavby ani pred vydaním kolaudačného rozhodnutia nemožno ju považovať za zmluvu o nadstavbe uzavretú v súlade s ust. § 21 ods. 2 zákona č. 182/1993 Z. z.

2.4. Vo vzťahu k námietkam žalovanej 2/, že súd prvej inštancie pri posúdení inomínátnej zmluvy vychádzajúc z ust. zákona č. 182/1993 Z. z. prísne formalisticky aplikoval priame a doslovné znenie zákona, čím sa odklonil od súdnej praxe, odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie posudzoval obsah inomínátnej zmluvy z rôznych hľadísk a v odôvodnení rozhodnutia sa vysporiadal so všetkými zásadnými námietkami žalovanej 2/. Zohľadnil argumentáciu žalovanej 2/ aj vo vzťahu k nadobudnutiu sporného bytu derivatívnym spôsobom, a to jednak v súlade s ust. § 4 ods. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Z. z. ako aj v súlade s ust. § 588 a § 628 Občianskeho zákonníka. Z dikcie ust. § 1 zákona č. 182/1993 Z. z., vyplýva, že pri prevode vlastníctva bytov či nebytových priestorov v dome okrem

všeobecných náležitostí musí takáto zmluva, či už darovacia alebo kúpna, obsahovať v tomto zákone kogentne stanovené obligatórne náležitosti zmluvy tak, ako sú tieto taxatívne vypočítané v § 5 ods. 1 písm. a) až h) zákona. Absencia týchto osobitných náležitostí zmluvy v zmysle § 5 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. je takým nedostatkom zmluvy, ktorý má za následok absolútnu neplatnosť zmluvy podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Je irelevantné, ktorá z náležitostí potrebných pre platnosť zmluvy o prevode vlastníckeho práva k bytu zakotvených v § 5 zákona č. 182/1993 Z. z. absentuje, pretože pre platnosť zmluvy zákon vyžaduje všetky v § 5 citovaného zákona uvádzané náležitosti zmluvy. Absencia nadobúdacieho titulu v prospech žalovaných bola zrejmou z obsahu inominátnej zmluvy, nakoľko podľa čl. II Predmet zmluvy je predmetom dohody dohoda medzi vlastníkmi 1/ a 2/ o zosúladiení užívania rodinného domu a zároveň špecifikácia dvoch samostatných bytových jednotiek. Takto vymedzený predmet nepomenovanej zmluvy nebol spôsobilým založiť vlastnícke právo žalovaných k bytu. Ohľadom vlastníckeho práva inominátna zmluva iba konštatovala, že do bezpodielového spoluvlastníctva žalovaných pripadá byt. Z textu inominátnej zmluvy ani nevyplýva, že by jej uzavretím mala niektorej zo strán vzniknúť povinnosť previesť akékoľvek vlastnícke právo, z čoho možno vyvodíť, v písomnom prejave vôle absentuje vyjadrenie podstatnej náležitosti zmluvy vo vzťahu k prevodu nehnuteľnosti.. Neurčitosť prejavu strán, ktoré uzavreli inominátnu zmluvu vyplýva aj z toho z ust. čl. XI ods. 4 inominátnej zmluvy, v ktorom je uvedené, že k dohode o „predmete inominátnej zmluvy“ došlo bezodplatne, a z ust. čl. V ods. 1 písm. B, podľa ktorého byt „pripadá“ do bezpodielového spoluvlastníctva žalovaných. Inominátna zmluva neobsahuje obligatórnu náležitosť podľa ust. § 5 ods. 1 písm. d) zákona č. 182/1993 Z. z., a to úpravu práv k pozemku zastavanému domom, podľa ktorého je prevodca bytu tiež vlastníkom zastavaného pozemku, povinný tento spoluvlastnícky podiel previesť na nadobúdateľa. Z jej znenia vyplýva len, že žalobkyňa 2/ je vlastníkom zastavaného pozemku a že jej vlastníctvo k pozemku zostáva nezmenené. V súvislosti s poukazovaním žalovanej 2/ na pomerne rozsiahlu judikatúru Najvyššieho súdu SR, odvolací súd upriamil pozornosť na to, že i keď je potrebné posudzovať zmluvy v prospech vôle strán a v neprospech ich formalizmu, zásadným je skutočnosť, že absencia taxatívne vymedzených náležitostí zmluvy, spôsobuje jej neplatnosť.

2.5. Podľa odvolacieho súdu neobstála ani námietka žalovanej 2/, že inominátna zmluva nebola typickou odplatnou zmluvou, ale zmluvou bezodplatnou. Pre platnosť darovacej zmluvy, ktorou sa prevádzalo vlastnícke právo k bytu nepostačuje, aby takáto zmluva obsahovala len všeobecné náležitosti vyplývajúce z ust. § 628 a nasl. Občianskeho zákonníka. Takáto zmluva musí obsahovať aj osobitné náležitosti zmluvy v zmysle § 5 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. Absencia týchto osobitných náležitostí zmluvy v zmysle § 5 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. je takým nedostatkom zmluvy, ktorý má za následok absolútnu neplatnosť zmluvy podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Bez vplyvu na uvedený záver bolo tvrdenie strán, že daný typ zmluvy im navrhla samotná správa katastra. Absolútna neplatnosť právneho úkonu nemôže byť odvrátená ani za použitia ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ani s poukazom na dobrú vieru konajúceho, absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva zo zákona a nie z rokovania subjektu občianskoprávneho vzťahu.

2.6. Vo vzťahu k námietke žalovanej 2/, že súd prvej inštancie sa opomenul vysporiadať s tým, že na pojednávaní dňa 30. 09. 2019 poukázala na inštitút vydržania, odvolací súd uviedol, že v konaní pred súdom prvej inštancie žalovaní resp. žalovaná 2/ neuviedli skutkové tvrdenia, že predmetný byt vydržali ani vo vzťahu k vydržaniu nenavrhovali dôkazy. Zo záznamu z pojednávania zo dňa 30. 09. 2019 odvolací súd zistil, že právny zástupca žalovanej 2/ na uvedenom pojednávaní reagoval na vyjadrenie a podanie žalobcov, uvádzajúc, že konanie žalobcov je v rozpore s ust. § 3 Občianskeho zákonníka, keďže od začatia stavebného konania uplynulo 17 rokov. Pričom vo svojom vyjadrení (čas 1:27) použil slovo „vydržanie“, len v nasledovnom kontexte: „Ak by sme i opomenuli inštitút vydržania, keďže od začatia stavebného konania uplynulo 17 rokov, sami žalobcovia uzavreli Inominátnu zmluvu preto ich konanie je konaním v rozpore s ust. § 3 Občianskeho zákonníka“, čo nemožno považovať za jednoznačne prejavované skutkové tvrdenie a právny argument žalovanej 2/ súc zastúpenej v konaní právnym zástupcom, ktorý mal súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí osobitne vyhodnocovať. Nad rámec nevyhnutného odvolací súd považoval za potrebné uviesť, že i prípade, ak by žalovaná 2/ pred súdom prvej inštancie uviedla skutkové tvrdenie že vydržala predmetný byt, absentuje tu preukázanie splnenia podmienok vydržania, a to jednak dobromyseľnosť na strane žalovanej 2/ ako aj uplynutie stanovanej vydržacej doby.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 2/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzovala z § 420 písm. e) a písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP. Dovolateľka žiadala, aby dovolací súd napadnutý rozsudok v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Žalovaná 2/ si zároveň uplatnila nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

3.1. K vade zmätočnosti a prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. e) CSP žalovaná 2/ uviedla, že v predmetnej právnej veci na súde prvej inštancie pred sudcom JUDr. Maškovičom, ktorý vec rozhodol, mali súdny spis týkajúci sa veci pridelený celkom štyria sudcovia, a to JUDr. Anna Moravová, JUDr. Viera Lamprechtová, Mgr. Nina Dubovská, potom opäť JUDr. Anna Moravová a Mgr. Ivana Fekete. Všetky tieto osoby preto boli podľa dovolateľky zákonnými sudcami vo veci minimálne po určitý moment. Žalovaná 2/ namietala postup, na základe ktorého bola vec odňatá raz pridelenému zákonnému sudcovi a to z dôvodov, ktoré na strane príslušného sudcu vôbec nespočívali. Takýto postup z jej pohľadu nemôže odôvodňovať ani akýkoľvek dodatok k rozvrhu práce a ani zmena sudcu, ktorý už vec mal pridelenú a bol teda zákonným sudcom. Predchádzajúci zákonní sudcovia reálne na veci participovali, či už konaním na pojednávaní alebo ich vytyčovaním. Obzvlášť, pokiaľ daní zákonní sudcovia boli činní na súde prvej inštancie aj v čase, kedy došlo k vydaniu rozsudku sudcom JUDr. Maškovičom. Žalovaná 2/ bola toho názoru, že rozsudok súdu prvej inštancie vydal nesprávny obsadený sudca, ktorý v skutočnosti nebol zákonným sudcom. Žalovaná 2/ odvodzovala prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. e) CSP aj s poukazom na skutočnosť, že členkou senátu na odvolacom súde bola sudkyňa Mgr. Nina Dubovská, ktorá sama o svoje vylúčenie žiadala. Uznesením predsedu odvolacieho súdu sp. zn. 7Co/127/2020 z 19. apríla 2021 rozhodol, že sudkyňa Mgr. Nina Dubovská nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania sporu vo veci na odvolacom súde. Žalovaná 2/ však uviedla, že Mgr. Nina Dubovská v konaní vo veci na súde prvej inštancie vytyčila termín pojednávania na deň 20. 11. 2017 a s ohľadom na uvedené mala podľa dovolateľky vec naštudovanú a chcela ju skutočne prejsť a rozhodnúť. Žalovaná 2/ mala za to, že pôsobenie Mgr. Dubovskej sa netýkalo čiastkovej otázky, ale priamo veci samej. Žalovaná 2/ poukázala aj na to, že nemala vedomosť o tom, kto vlastne ako tretí člen senátu (okrem JUDr. Harvancovej a Mgr. Unčovskej) vec na odvolacom súde skutočne rozhodol. Berúc do úvahy uznesenie o nevylúčení mala byť tretou členkou senátu práve sudkyňa Mgr. Dubovská, prekvapujúco na písomnom vyhotovení napadnutého rozsudku bola uvedená ako tretí člen senátu sudkyňa JUDr. Michaela Frimmelová. Dovolateľka preto kladie otázku na základe akej skutočnosti došlo k nahradeniu členky senátu Mgr. Dubovskej.

3.2. Porušenie práva na spravodlivý proces namietala v súvislosti s nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia, ktorá spočívala predovšetkým v nedostatočnom odôvodnení a nevysporiadaní sa s námietkami dovolateľky v rámci odvolacieho konania. Podľa dovolateľky súdy nižšej inštancie vôbec nevysvetlili, kedy malo vzniknúť vlastníctvo žalobcov k bytu. Odvolací súd sa vôbec nevyjadril k tomu, ako môžu byť žalobcovia považovaní za vlastníkov bytu, pokiaľ inominátna zmluva (na základe ktorej bol daný byt do katastra nehnuteľnosti zapísaný) bola podľa odvolacieho súdu neplatná. Odvolací súd sa nevysporiadal ani s argumentáciou žalovanej 2/ ako mohol existovať byt ako samostatný predmet právnych vzťahov bez toho, aby bol daný rodinný dom rozpisaný na samostatné bytové jednotky. Napadnutý rozsudok zároveň k námietke žalovanej 2/, že ZoVB účinný v čase začatia výstavby sa vôbec na rodinné domy nevzťahoval, vôbec žiadnu odpoveď nedal. Pritom pokiaľ napadnutý rozsudok výslovne inominátnu zmluvu podľa ZoVB posudzoval a analyzoval, bolo jednoznačné, že predmetná námietka bola pre posúdenie veci kľúčovou. Dovolateľka zároveň namietala arbitrárnosť posúdenia rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych autorít (nevysporiadania sa s problematikou § 24 ods. 1 ZoVB vyplývajúcej z rozhodnutia ÚS SR I. ÚS 650/2013), arbitrárnosť posúdenia ustanovení inominátnej zmluvy a arbitrárnosť a zmätočnosť v otázke posúdenia vôľovej zložky účastníkov právneho úkonu. Žalovaná 2/ v priebehu odvolacieho konania poukázala na rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo/176/2019, v ktorom NS SR uviedol, že pre interpretáciu zmluvného vzťahu je rozhodujúca skutočná vôľa zmluvných strán v čase uzavretia zmluvy. Odvolací súd sa však k predmetnému rozhodnutiu vôbec nevyjadril. Zmätočnosť napadnutého rozhodnutia vyplývala aj z toho, keď odvolací súd na jednej strane uprednostnil výklad o absencii vlastníckeho práva žalovaných k bytu, ktoré z inominátnej zmluvy jasne vyplývalo, a to aj keby bola inominátna zmluva naozaj v rozpore s kogentnou úpravou a na strane druhej uviedol, že pre dané obmedzenie kogentnou normou musí existovať racionálny dôvod, najmä ochrana verejného poriadku, ochrana tretích osôb a podobne. Dovolateľka však

bola toho názoru, že inominátna zmluva sa akejkolvek tretej osoby okrem jej účastníkov nedotýkala a verejný poriadok neohrozovala, navyše bola uzatvorená v znení na odporúčanie samotnej správy katastra.

3.3. Nesprávne právne posúdenie v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 421 dovolateľka videla pri riešení viacerých otázok:

A/ § 421 ods. 1 písm. b) CSP, „Má dodatočne zistená vada písomne uzatvorenej zmluvy medzi doterajším vlastníkom nehnuteľnosti a osobou, ktorá má na základe danej zmluvy príslušnú nehnuteľnosť nadobudnúť, ktorú všetky zmluvné strany uzatvorili dobrovoľne a vedomé si právnych následkov z danej zmluvy vyplývajúcich, hoc by i daná vada zakladala absolútnu neplatnosť právneho úkonu, mať za následok záver, že nadobúdateľ vlastnícke právo k nehnuteľnosti nenadobudol, a to aj napriek tomu, že príslušný orgán verejnej správy (štátny orgán) predtým považoval danú zmluvu na účely zápisu vlastníckeho práva nadobúdateľa za dostatočnú (perfektnú) a vlastnícke právo nadobúdateľa v katastri nehnuteľností zapísal, ako aj napriek tomu, že zápisom danej zmluvy do katastra nehnuteľností neboli a nie sú dotknuté akékoľvek tretie osoby, ktoré by účastníkom pôvodného právneho úkonu neboli?“ Napadnutý rozsudok podľa dovolateľky v súvislosti s uvedenou otázkou prezentoval záver o neexistencii vlastníckeho práva žalovaných k bytu, ktorý mal vyplývať z neplatnosti inominátnej zmluvy. Daný záver však dovolateľka považovala v rozpore s rozhodnutím NS SR sp. zn. 4Cdo/176/2019, kde najvyšší súd okrem iného poukázal na to, že pre interpretáciu zmluvného vzťahu je rozhodujúca skutočná vôľa zmluvných strán v čase uzavretia zmluvy. Jej účastníci si musia byť vedomí svojej zodpovednosti v tomto zmluvnom vzťahu a nemôžu uzavrieť a neskôr namietat neplatnosť podľa svojej vlastnej vôle, či dodatočne účelovo zmeniť situáciu. Preto záujem na právnej istote treba chrániť hlavne u nadobúdateľa práv, hoc aj z dodatočnej zistenej neplatnej zmluvy. Z uvedeného podľa dovolateľky vyplývalo, že odvolací súd mal s ohľadom na to, že sporové strany slobodne uzatvorili inominátnu zmluvu, posúdiť vlastnícke právo žalovaných k bytu ako existujúce a na danom základe žalobu žalobcov zamietnuť - a to aj v prípade, pokiaľ by inominátna zmluva v skutočnosti bola neplatnou. Žalovaná 2/ podporne poukázala aj na rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo/210/2019, ktoré tiež poukazuje na nutnosť maximálneho rešpektu k slobodnej prejavenej vôli účastníkov právnych vzťahov.

B/ § 421 ods. 1 písm. a) CSP „Môže nadobudnúť nadstavba rodinného domu, ktorá z faktického hľadiska vykazuje znaky samostatnej bytovej jednotky, status samostatného predmetu občianskoprávnych vzťahov aj pred vydaním kolaudačného rozhodnutia na túto bytovú jednotku, resp. pred rozpísaním daného rodinného domu na samostatné bytové jednotky v katastri nehnuteľností?“ Žalovaná 2/ uviedla, že posúdením uvedenej otázky sa odvolací súd odchýlil od rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych autorít, konkrétne od osobitne publikovaného rozhodnutia R 87/2003, v ktorom bolo uvedené, že „Pojmovým znakom bytu, ako predmetu občiansko-právnych vzťahov v zmysle § 118 ods. 2 Občianskeho zákonníka, je účelové určenie miestností, ktoré byt tvoria na trvalé bývanie, dané právoplatným rozhodnutím stavebného úradu. Existencia takéhoto rozhodnutia je predpokladom toho, aby určité miestnosti mohli byť predmetom občiansko-právnych vzťahov ako byty.“ Rovnaký názor prezentoval NS SR napr. aj v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/160/2007. Podľa žalovanej 2/ odvolací súd teda nesprávne prišiel k záveru o tom, že nadstavba rodinného domu nadobudla status veci v právnom slova zmysle už v roku 1999, kedy nebolo vydané nielen kolaudačné rozhodnutie, ale ani bol daný rodinný dom rozpísaný na jednotlivé bytové jednotky v katastri nehnuteľností. Do času vydania kolaudačného rozhodnutia resp. rozpísania rodinného domu na samostatné bytové jednotky bolo teda možné hovoriť výlučne o rodinnom dome, ako o jednom predmete právnych vzťahov. Žalobcovia preto nemohli byť posúdení ako vlastníci bytu bez toho, aby bolo na ich meno vydané kolaudačné rozhodnutie a zároveň aby bol rodinný dom rozpísaný na samostatné bytové jednotky, čo sa stalo práve (až) na základe inominátnej zmluvy.

C/ 421 ods. 1 písm. b) CSP „Môže mať jedna časť tej istej stavby povahu samostatného bytu ako predmetu občianskoprávnych vzťahov a zvyšná časť stavby ostať rodinným domom, takisto ako samostatný predmet občianskoprávnych vzťahov?“ Podľa žalovanej 2/ byt nemohol z právneho pohľadu vzniknúť skôr ako vydaním kolaudačného rozhodnutia a rozpísaním rodinného domu na jednotlivé bytové jednotky v katastri nehnuteľností. Bolo preto nesprávne, keď súd uviedol, že byt existoval ako vec v právnom slova zmysle ešte skôr, t. j. v čase, kedy išlo len o neskolaudovanú nadstavbu podkrovia na bytové jednotky nerozdeleného rodinného domu, a že teda z tohto dôvodu to mali byť podľa súdu žalobcovia, ktorí boli jeho originárnymi vlastníkmi.

D/ 421 ods. 1 písm. a) CSP „Nadobúda originárne vlastníctvo k bytu vytvorenému nadstavbou v rodinnom dome vlastníkom rodinného domu aj v prípade, ak nadstavba rodinného domu bola s vedomím vlastníka rodinného domu uskutočňovaná pre inú osobu, na ktorú aj bolo vydané kolaudačné rozhodnutie samostatnej bytovej jednotky?" Z vykonaného dokazovania bolo podľa dovolateľky zrejmé, že žalobcovia nadstavbu rodinného domu od počiatku nevyhotovovali pre seba. Táto skutočnosť nebola v konaní sporná. K nastolenej otázke dovolateľka poukázala na rozhodnutie NS SR sp. zn. 3MCdo/4/2015 v zmysle ktorého, vlastníctvo novo vyhotovenej stavby nadobúda originárnym spôsobom ten, kto stavbu uskutočnil s úmyslom mať ju pre seba. Napriek uvedenému však odvolací súd dospel k nesprávnemu záveru, že prvotnými vlastníkami novovytvoreného bytu boli žalobcovia.

E/ § 421 ods. 1 písm. b) CSP „Je nevyhnutné v prípade, ak má byť rodinný dom rozpísaný v katastri nehnuteľností na samostatné fakticky už existujúce bytové jednotky, s tým, že niektorú bytovú jednotku má nadobudnúť osoba, ktorá pôvodným vlastníkom rodinného domu nebola, uzatvoriť niektorý zmluvný typ podľa § 4 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 182/1993 Z. z., alebo je možné (postačujúce) s prihladením na § 24 ods. 1 toho istého zákona uzatvoriť nepomenovaný zmluvný typ, z ktorého však bude jednoznačne vyplývať, kto bol pôvodným vlastníkom rodinného domu, komu pripadá ktorá bytová jednotka, ako aj vzájomné finančné vyrovnanie účastníkov daného úkonu, za podmienky, že tak rodinný dom, ako aj dané bytové jednotky, budú v danom právnom úkone nepochybne a riadne špecifikované?" Podľa dovolateľky naznačená otázka vhodného zmluvného typu v súvislosti s rozpísaním rodinného bytu na samostatné bytové jednotky, ktoré majú mať aj vlastníka odlišného od vlastníka pôvodného rodinného domu, ešte nebola v praxi dovolacieho súdu riešená. Napriek tomu však poukázala na možné v súvislosti s uvedenou otázkou súvisiace rozhodnutia najvyšších súdnych autorít, ktoré dávajú odpoveď na to, akým spôsobom mal odvolací súd vo veci danú právnu otázku posúdiť (napr. I. ÚS 650/2013, 6Cdo/85/2014). Analogické použitie ZoVB malo mať podľa dovolateľky svoje medze aj v rámci prejednávaneho prípadu a to už len z dôvodu, že nešlo o bytový dom, ako aj z dôvodu, že sporové strany nemali dôvod do inominátnej zmluvy uvádzať aj údaje týkajúce sa samotnej výstavby, nakoľko výstavba už bola ukončená.

F/ 421 ods. 1 písm. b) CSP „Môže mať prípadná neplatnosť právneho úkonu, ktorým došlo k rozpísaniu rodinného domu na jednotlivé bytové jednotky tak, že vlastníkom niektorého z bytov sa mala stať aj osoba odlišná od vlastníka pôvodného rodinného domu, za následok záver, že bytové jednotky špecifikované v danom právnom úkone sa budú naďalej považovať za už existujúci samostatný predmet právnych vzťahov, avšak za ich vlastníka sa bude považovať výlučne pôvodný vlastník rodinného domu?" Dovolateľka sa v nastolenej otázke nestotožnila s právnym posúdením odvolacieho súdu, keďže podľa nej nebolo možné na jednej strane z neplatného právneho úkonu nevychádzať (t. j. neuznať vlastnícke právo žalovaných k bytu) a na druhej strane z toho istého právneho úkonu iné právne následky (t. j. zmenu rodinného domu ako predmetu právnych vzťahov na samostatné bytové jednotky) odvodzovať. Ten postup bol podľa dovolateľky vnútorne rozporný a právne neudržateľný. Ak súdy nižšej inštancie určili inominátnu zmluvu za neplatnú, nemohli zároveň určiť, že žalobcovia sú vlastníkami bytu, ktorý daná inominátna zmluva uvádzala.

G/ § 421 ods. 1 písm. b) CSP „Vzťahuje sa na situáciu, ak má byť rodinný dom rozpísaný v katastri nehnuteľností na samostatné fakticky už existujúce bytové jednotky, s tým, že niektorú bytovú jednotku má nadobudnúť osoba, ktorá pôvodným vlastníkom rodinného domu nebola, druhá veta § 23 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z., a to aj v prípade, ak jeden z pôvodných vlastníkov rodinného domu vlastníkom pozemku, na ktorom je dom postavený, prípadne príslušného pozemku, neboľ?" V danom prípade bolo podľa dovolateľky potrebné zdôrazniť, že (ak by sme posúdili Inominátnu zmluvu ako scudzovací právny úkon) vlastníkom pozemku bola v danom prípade len žalobkyňa 2/, pričom „prevádzaný byt" bol v bezpodielovom spoluvlastníctve oboch žalobcov. Už len preto z pohľadu dovolateľky (berúc do úvahy aj zásadu priority výkladu platnosti zmluvy pred jej neplatnosťou) nebolo možné posúdiť inominátnu zmluvu ako neplatnú len z dôvodu, že predmetom „prevodu" nebol aj pozemok. Aj na tomto mieste však bolo nevyhnutné zohľadniť aj osobitný charakter rodinného domu - a to aj v súvislosti s už spomenutým § 24 ods. 1 ZoVB. Podľa žalovanej 2/ prevod pozemku sa v danom prípade rodinného domu vyžadovať ako podmienka platnosti Inominátnej zmluvy nemal.

H/ § 421 ods. 1 písm. b) CSP „Ak sa má rodinný dom v katastri nehnuteľností rozpísať na samostatné bytové jednotky, a vlastníkom určitej bytovej jednotky (bez pozemku) vzniknutej nadstavbou sa má stať osoba, ktorá pôvodným vlastníkom rodinného domu nebola, a táto osoba bola ako stavebník aj uvedená

v kolaudačnom rozhodnutí, tak ide v prípade tejto osoby o originárne alebo derivatívne nadobudnutie vlastníckeho práva k príslušnému bytu?" Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplývalo, že originárnymi vlastníkmi bytu boli už žalobcovia, avšak žalovaná 2/ sa s takýmto konštatovaním nestotožnila. Žalobcovia nemohli byť originárnymi vlastníkmi bytu už len z dôvodu, že zhotovovaný byt nezhotovali pre seba.

I / § 421 ods. 1 písm. b) CSP., Má uzatvorenie scudzovacej zmluvy, ktorá uvádza, že manželia nadobúdajú určitý majetok do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (BSM), hoci podľa § 143 Občianskeho zákonníka by daný majetok mal byť z BSM vylúčený, ten následok, že sa na zmluvu hľadí akoby nebola vôbec uzatvorená a teda že vlastníkom príslušného majetku ostáva pôvodný subjekt (prevodca), a to napriek tomu, že vlastníctvo manželov už bolo do príslušného registra zapísané? Táto otázka by podľa dovolateľky bola relevantná v prípade, ak by súd v rámci predchádzajúcej otázky (H) dospel k tomu, že v prípade nadobudnutia bytu zo strany žalovaných za vyššie opísaných okolností malo ísť o nadobudnutie derivatívne, v prípade originárneho nadobudnutia totiž mal byť byt v BSM celkom nepochybne. V nadväznosti na uvedené však dovolateľka zdôraznila, že táto okolnosť bezodplatného nadobudnutia do BSM aj pri derivatívnom právnom úkone nemôže mať za následok neurčitosť a teda neplatnosť právneho úkonu, tak ako tvrdí odvolací súd, ale bude ovplyvňovať len otázku, či predmetný majetok bude v skutočnosti v BSM nadobúdateľov (v našom prípade žalovaných) alebo v ich podielovom spoluvlastníctve. Preto uzatvorenie zmluvy uvedenej v rámci predmetnej otázky (v našom prípade inomínatnej zmluvy) nemôže mať za následok to, že sa na danú zmluvu bude hľadiť ako na neurčitú, t. j. tak, akoby nebola uzatvorená.

J/ § 421 ods. 1 písm. a) CSP., V prípade, ak existujú pochybnosti o platnosti právneho úkonu, má sa uprednostniť výklad, na základe ktorého je daná zmluva právnym úkonom platným, a to obzvlášť vtedy, ak v čase uzatvorenia danej zmluvy mali zmluvné strany vôľu danú zmluvu uzatvoriť a s jej následkami, ktoré po uzatvorení nastali, boli v momente jej uzatvorenia uzročené?" Dovolateľka bola toho názoru, že v zmysle početnej judikatúry najvyšších súdnych autorít (napr. rozhodnutie ÚS SR sp. zn. I. ÚS 640/2014 či nález ÚS SR sp. zn. I. ÚS 242/07 zo dňa 03. 07. 2008) bolo zrejmé, že preferovať je potrebné výklad presadzujúci platnosť právneho úkonu. Posúdenie inomínatnej zmluvy zo strany súdov nižšej inštancie ako absolútne neplatného právneho úkonu bolo s prihliadnutím na uvedenú zásadu jednoznačne nesprávne. Z danej zmluvy jasne vyplývalo, kto je pôvodným vlastníkom rodinného domu, kto sa má stať vlastníkom nových samostatných bytových jednotiek ako aj to, že nadobudnutie vlastníckeho práva každým z vlastníkov ku každému z bytov sa deje bez povinnosti akejkoľvek úhrady (bezodplatne). Pokiaľ pritom ZoVB neuvádza samostatný zmluvný typ (a ani jeho povinné náležitosti) pre situáciu, v rámci ktorej dochádza k rozpisaniu rodinného domu na samostatné bytové jednotky, mali podľa dovolateľky súdy nižšej inštancie inomínatnu zmluvu akceptovať, a nesubsumovať ju silou mocou pod iný zmluvný typ, ktorý na ňu úplne presne nedopadal (zmluva o výstavbe či zmluve o prevode vlastníctva k bytu), a to len preto, aby bolo možné určitým spôsobom odôvodniť neplatnosť daného právneho úkonu (inominátnej zmluvy).

4. Žalobcovia sa vo vyjadrení k dovolaniu nestotožnili s dovolacou argumentáciou žalovanej 2/ a žiadali, aby dovolací súd odmietol dovolanie žalovanej 2/, resp. zamietol a žalobcom priznal nárok na náhradu trov konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu treba zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie.

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej.

Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 420 písm. e) CSP

10. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľka namieta (aj) vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. e) CSP, v zmysle ktorej rozhodoval (i) nesprávne obsadený súd resp. nezákonný sudca súdu prvej inštancie (ii) vylúčená sudkyňa na odvolacom súde a (iii) nesprávne obsadený senát odvolacieho súdu (bod 3.1.).

11. Podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

12. Ústavný súd v súvislosti s právom na zákonného sudcu uviedol, že princíp zákonného sudcu treba pokladať za celkom neopomenuteľnú podmienku výkonu súdnej moci, keďže na jednej strane dotvára a upevňuje sudcovskú nezávislosť a na strane druhej predstavuje pre účastníka konania, resp. stranu sporu záruku, že na rozhodnutie jeho veci sú povolané súdy a sudcovia podľa vopred ustanovených zásad tak, aby bola zachovaná zásada pevného a náhodného pridelenia súdnej agendy a aby bol vylúčený pre rôzne dôvody a rozličné účely výber súdov a sudcov „ad hoc“ (pozri napr. I. ÚS 239/04 , IV. ÚS 257/07).

13. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v súvislosti s právom na zákonného sudcu vyslovil, že rozhodovanie vecí zákonným sudcom (aj súdom) je základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zákonnosť súdu musí byť okrem iného založená na jeho zložení. Súd zriadený zákonom musí byť teda obsadený zákonným spôsobom (rozsudok ESLP vo veci *Buscarini v. San Marino* zo 4.5.2000).

14. Zákonný sudca je podľa judikatúry ústavného súdu sudca, ktorý spĺňa zákonom ustanovené podmienky na funkciu sudcu. Okrem toho za zákonného sudcu treba však pokladať sudcu určeného v súlade s rozvrhom práce vecne a miestne príslušného súdu; ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie v senáte; ako aj sudcu, ktorému boli veci pridelené z dôvodu vylúčenia iného sudcu pre zaujatosť alebo pre iné ďalšie dôvody (pozri napr. II. ÚS 118/02 , II. ÚS 119/02).

15. Súčasťou základného práva na zákonného sudcu, resp. na súd zriadený zákonom je popri požiadavkách zákonného vymedzenia vecnej, miestnej a funkčnej príslušnosti súdu, rozdelenia súdnej agendy medzi sudcov a senáty vrátane stanovenia ich počtu i zloženia, požiadavke vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodnutia veci z dôvodov jeho zaujatosti, aj právo na náležité preskúmanie námietok strany sporu ohľadom porušenia z týchto požiadaviek vyplývajúcich práv a následné vyporiadanie sa s týmito námietkami preskúmateľným spôsobom súdom príslušným na rozhodnutie o nich (napr. I. ÚS 52/97, II. ÚS 47/99, II. ÚS 87/01, I. ÚS 115/02, III. ÚS 202/02, III. ÚS 116/06).

16. V tejto súvislosti je potrebné akcentovať, že právo na zákonného sudcu neznamena právo na konkrétneho sudcu, napokon aj samotný zákon č. 755/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“) vo svojom § 3 ods. 3 stanovuje, že zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Strana v konaní, v ktorom rozhoduje súd v senáte, nemá právo na vopred určeného sudcu spravodajcu. Zákonným sudcom je aj sudca určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce (pozri napr. II. ÚS 15/96, II. ÚS 16/2011, III. ÚS 459/2017).

17. Z judikatúry ústavného súdu i EŠLP teda možno vyvodiť, že súčasťou záruk spojených s právom na zákonného sudcu sú aj požiadavka transparentnosti a predvídateľnosti pridelenia veci zákonnému sudcovi, t. j. prideľovania súdnej agendy, ktoré musí byť regulované priamo v rozvrhu práce (formálny aspekt), ako aj požiadavka stability súdu zabráňujúca svojvoľnému odňatiu veci zákonnému sudcovi po tom, ako mu bola pridelená, obe tieto požiadavky musia byť reálne, transparentné, určené vopred a musia obsahovať záruky proti ich zneužitiu (materiálny aspekt), aby mohlo dôjsť k naplneniu práva na zákonného sudcu.

18. Záruka súvisiaca so spôsobom určenia zákonného sudcu sa prejavuje reguláciou prijatou v § 51 ods. 1 zákona o súdoch, podľa ktorého sa veci určené podľa predmetu konania v súlade s rozvrhom práce prideľujú jednotlivým senátom alebo samosudcom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí, ak tento zákon neurčuje inak. Súdnym úradníkom sa prideľujú veci podľa rozvrhu práce tak, aby sa zabezpečilo ich rovnomerné zaťaženie a riadny chod súdu.

19. Podľa § 51 ods. 2 zákona o súdoch podmienka náhodného výberu podľa odseku 1 je splnená aj vtedy, ak sa má vec prideľiť jednému z aspoň dvoch senátov, samosudcov alebo súdnych úradníkov.

20. Rozvrh práce vydáva predseda súdu pre účely zabezpečenia riadenia súdu v oblasti výkonu súdnictva [§ 49 písm. a) zákona o súdoch] a definovaný je v § 50 ods. 1 ako akt riadenia predsedu súdu, ktorým sa riadi organizácia práce súdu pri zabezpečovaní výkonu súdnictva na príslušný kalendárny rok. Obsah rozvrhu práce je určený v § 50 ods. 2 zákona o sudcoch a podzákonných normách (vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 118/2005 Z. z. o náležitostiach rozvrhu práce a inštrukcia Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 665/2005-53 o postupe súdov pri vykonávaní vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 118/2005 Z. z. o náležitostiach rozvrhu práce).

21. Požiadavka zákazu svojvoľného odňatia veci zákonnému sudcovi má svoje vyjadrenie v § 51 ods. 4 zákona o súdoch, podľa ktorého sa náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom podľa rozvrhu práce alebo jeho zmeny prerozdeľujú už pridelené veci aj v prípade dlhodobej šesť týždňov presahujúcej neprítomnosti zákonného sudcu, ktorému bola vec pridelená [písm. a)], zmeny v obsadení súdu sudcami, a to vrátane zmeny v dôsledku dočasného pridelenia sudcu; pri zmene v zložení senátu sa vec ponecháva v pôvodnom senáte alebo sa prerozdelí do iného senátu, kde sa zaraďuje sudca spravodajca tak, aby prerozdelením veci bola zabezpečená rovnomerná zaťaženosť senátov na súde [písm. b)] výraznej

nerovnomernosti zaťaženia sudcov [písm. c)] a ak bol zákonný sudca, ktorému bola vec pridelená, z konania a rozhodovania vo veci vylúčený [písm. d)].

22. Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku reagoval na odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP žalovanej 2/ "...odvolací súd z Dodatku č. 2 Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava III na rok 2017, účinného od 20. 03. 2017 zistil, že z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu JUDr. Anny Moravovej, ktorá prevyšovala 6 týždňov, boli všetky nevybavené veci a právoplatne skončené veci prerozdelené náhodným výberom do aktívnych súdnych oddelení s výnimkou súdneho oddelenia 8C, Cpr, Csp, Csr, Pc, Ccud, Cd a Ú, náhodným výberom. Z uvedeného dôvodu bol predmetný spis náhodným výberom pridelený sudcovi JUDr. Viere Lamprechtovej. Dodatkom č. 4 Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava III na rok 2017, účinným od 23. 05. 2017 boli všetky nevybavené a právoplatne skončené veci, ktoré boli zo súdnych registrov JUDr. Anny Moravovej Dodatkom 2/2017 k Rozvrhu práce na rok 2017 prerozdelené do všetkých aktívnych súdnych oddelení s výnimkou súdneho oddelenia 8C, Cpr, Csp, Csr, Pc, Ccud, Cd a Ú, boli odňaté a prerozdelené náhodným výberom do súdnych registrov sudkyňi Mgr. Nine Dubovskej a JUDr. Ľudmile Jančovičovej. Z uvedeného dôvodu bol predmetný spis dňa 23. 05. 2017 pridelený sudcovi Mgr. Nine Dubovskej. Dodatkom č. 5 Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava III na rok 2017, účinným od 06. 11. 2017 boli všetky nevybavené a právoplatne skončené veci, ktoré boli prerozdelené do súdnych registrov Mgr. Nine Dubovskej a JUDr. Ľudmile Jančovičovej, vrátené do súdnych oddelení zákonnej sudkyne JUDr. Anne Moravovej. Dodatkom č. 3 Rozvrhu práce na rok 2018, účinným dňa 20. 08. 2018, z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu JUDr. Anny Moravovej, ktorá prevyšovala 6 týždňov boli všetky nevybavené veci k 17. 08. 2018 prerozdelené náhodným výberom do všetkých aktívnych súdnych oddelení. Z uvedeného dôvodu bol predmetný spis náhodným výberom pridelený Mgr. Ivane Fekete. Dodatkom č. 3/2019 Rozvrhu práce Okresného súdu Bratislava III na rok 2019, účinným od 01. 03. 2019, boli všetky nevybavené veci k 28. 02. 2019, ktoré boli prerozdelené zo súdnych registrov JUDr. Anny Moravovej Dodatkom 3/2018 k Rozvrhu práce na rok 2018 do všetkých aktívnych súdnych oddelení, odňaté a prerozdelené do súdnych oddelení. Z uvedeného dôvodu bol predmetný spis pridelený na rozhodnutie zákonnému sudcovi JUDr. Marošovi Maškovičovi. Vychádzajúc z uvedeného možno konštatovať, že vo veci rozhodoval zákonný sudca, nakoľko porušením základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy SR nie je prípad, ak zákonný sudca, ktorému bola vec pridelená na prerokovanie a rozhodnutie, bol zmenený na základe zákona, pričom o takýto prípad išlo aj v prejednávanej veci" (bod 12. odôvodnenia odvolacieho rozsudku).

23. Dovolateľka zotrvala na argumente, že pred JUDr. Marošom Maškovičom, ktorý vec rozhodol, mali súdny spis pridelený celkom štyria sudcovia, a to JUDr. Anna Moravová, JUDr. Viera Lamprechtová, Mgr. Nina Dubovská, potom opäť JUDr. Anna Moravová a Mgr. Ivana Fekete, ktorí boli zákonnými sudcami vo veci minimálne po určitý moment. Žalovaná 2/ namietala postup, na základe ktorého bola vec odňatá raz pridelenému zákonnému sudcovi a to z dôvodov, ktoré na strane príslušného sudcu vôbec nespočívali. Takýto postup z jej pohľadu nemôže odôvodňovať ani akýkoľvek dodatok k rozvrhu práce a ani zmena sudcu, ktorý už vec mal pridelenú a bol teda zákonným sudcom. Predchádzajúci zákonní sudcovia reálne na veci participovali, či už konaním na pojednávaní alebo ich vytyčovaním. Obzvlášť, pokiaľ daní zákonní sudcovia boli činní na súde prvej inštancie aj v čase, kedy došlo k vydaniu rozsudku sudcom JUDr. Maškovičom. Dovolateľka bola toho názoru, že rozsudok súdu prvej inštancie nevydal zákonný sudca.

24. K zmene v osobe zákonného sudcu ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že takáto zmena po pridelení veci nie je vylúčená, no musí sa udiť jedine v súlade so zákonom ustanovenými podmienkami a pri dodržaní zákonom ustanoveného postupu (pozri I. ÚS 448/2016).

25. Dovolací súd sa oboznámil s rozvrhmi práce súdu prvej inštancie na rok 2017, 2018 a 2019, ako aj ich dodatkami (rozvrhy práce sú verejne prístupné na stránke ministerstva spravodlivosti, pozn.) a zistil, že odvolacím súdom popísaná genéza prideľovania spisu (bod 22.) bola vykonaná v súlade s prijatým rozvrhom práce na rok 2017 a jeho dodatkom č. 2 účinným od 20. marca 2017, dodatkom č. 4 účinným od 23. mája 2017, dodatkom č. 5 účinným od 06. novembra 2017, rozvrhom práce na rok

2018 a jeho dodatkom č. 3 účinným od 20. augusta 2018 a rozvrhom práce na rok 2019 a jeho dodatkom č. 3 účinným od 01. marca 2019. Dôvodom prijatia týchto dodatkov bola v prvom prípade práceneschopnosť sudkyne JUDr. Anny Moravovej Pokrytá zákonným dôvodom zmeny v obsadení súdu uvedeným v § 51 ods. 4 písm. a) zákona o súdoch (dodatok č. 2 na rok 2017, dodatok č. 3 na rok 2018 na a v druhom prípade (bod 5 dodatku č. 15) výrazná nerovnomernosť zaťaženosť sudcov podľa § 51 ods. 4 písm. c) riešená v spojení s nástupom sudkyne Mgr. Niny Dubovskej a JUDr. Maroša Maškoviča na prvoinštančný súd.

26. Dovolací súd po oboznámení sa s rozvrhmi práce prvoinštančného súdu na rok 2017, 2018 a 2018, ako aj ich dodatkami konštatuje, že v nich formulované pravidlá pre prideľovanie doručených návrhov, ako aj pravidlá následného prerozdelenia už pridelených vecí boli transparentné, zrozumiteľné a spätne verifikovateľné. K zmenám zákonného sudcu v predmetnej veci došlo zjavne v dôsledku práceneschopnosti sudkyne a nerovnomernej zaťaženosť sudcov v spojení s nástupom nových sudcov, t. j. na základe legitímnych zákonných dôvodov a v súlade s rozvrhom práce.

27. Z uvedeného vyplýva záver, že formálne pravidlá prerozdelenia už pridelených vecí stanovených rozvrhom práce súdu prvej inštancie na rok 2019, ktoré boli preskúmané odvolacím súdom výkladom príslušných ustanovení spomínaného rozvrhu práce s jeho dodatkami, predstavuje v okolnostiach danej veci akceptovateľný spôsob predvídateľného určenia zákonného sudcu JUDr. Maroša Maškoviča podľa rozvrhu práce.

27.1. V ďalšom sa dovolací súd zaoberal námietkou nesprávne obsadeného senátu odvolacieho súdu pri rozhodovaní danej veci. Dovolateľka kladie otázku na základe akej skutočnosti došlo k nahradeniu členky odvolacieho senátu Mgr. Niny Dubovskej pri rozhodovaní danej veci JUDr. Michaelou Frimmelovou.

28. Z obsahu spisu vyplýva, že vec bola súdom prvej inštancie predložená na rozhodnutie o odvolaní žalovanej 2/ Krajskému súdu v Bratislave ako súdu nadriadenému Okresnému súdu Bratislava III 18. septembra 2020. Podľa Rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave, účinného od 1. januára 2020 bola vec pridelená náhodným výberom na prejednanie a rozhodnutie senátu 7Co tohto súdu. Počiatočné pridelenie veci odvolaciemu súdu dovolateľka nespochybňuje. V uvedenom čase bol senát 7Co zostavený tak, že jeho členmi boli Mgr. Adela Unčovská ako predsedníčka senátu zodpovedná za chod senátu a ďalší dvaja sudcovia so statusom predsedníčky senátu JUDr. Blanka Podmajerská a JUDr. Mariana Harvancová, majúce sa zastupovať vzájomne. Podľa Rozvrhu práce na rok 2021 bol senát 7Co zložený z členov Mgr. Adela Unčovská ako predsedníčka senátu zodpovedná za chod senátu, predsedníčka senátu JUDr. Mariana Harvancová, majúce sa zastupovať vzájomne a Mgr. Nina Dubovská členka senátu dočasne pridelená z Okresného súdu Bratislava III. Zastupujúcim senátom bol senát JUDr. Ayše Pružinec Eren (10Co) pôsobiaci v rovnakom čase v zložení JUDr. Ayše Pružinec Eren - zodpovedná za chod senátu a ďalšie 2 sudkyne so statusom predsedníčky senátu JUDr. Michaela Frimmelová a JUDr. Zuzana Kučerová - zastupovanie vzájomné. Predsedníčka senátu JUDr. Mariana Harvancová oznámila 28. októbra 2021 termín verejného vyhlásenia rozsudku v predmetnej veci na 03. novembra 2021, o termíne bol upovedomený splnomocnený zástupca žalovanej 2/. Rozsudok bol v uvedený termín vyhlásený senátom v zložení JUDr. Mariana Harvancová predseda senátu, Mgr. Adela Unčovská a JUDr. Michaela Frimmelová.

28.1. Uznesením Súdnej rady Slovenskej republiky č. 311/2020 Mgr. Nina Dubovská, sudkyňa Okresného súdu Bratislava III, bola dočasne pridelená na výkon funkcie sudcu na Krajský súd v Bratislave na obdobie od 01. januára 2021 do 31. decembra 2021.

28.2. Podľa § 151zf ods. 8 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ak bol sudca dočasne pridelený podľa predpisov účinných do 31. júla 2021 na výkon funkcie sudcu na súd vyššieho stupňa, toto dočasné pridelenie sudcu sa skončí najneskôr 31. októbra 2021.

28.3. Uznesením súdnej rady č. 245/2021 zo 14. októbra 2021, súdna rada nepridelila JUDr. Alenu Roštárovú, sudkyňu Okresného súdu Bratislava II a Mgr. Ninu Dubovskú, sudkyňu Okresného súdu Bratislava III na Krajský súd v Bratislave.

28.4. Dočasné pridelenie členky senátu 7Co Mgr. Niny Dubovskej na Krajskom súde v Bratislave skončilo 31. októbra 2021.

28.5. Dodatkom č. 11 zo 04. novembra 2021, účinným od 5. novembra 2021 sa menil Rozvrh práce Krajského súdu v Bratislave, okrem iného, na str. 24 v označení Sudcovia občianskoprávneho kolégia sa vypúšťajú slová: Mgr. Nina Dubovská - dočasne pridelená z Okresného súdu Bratislava III, na str. 37 v súdnom oddelení 7Co, 7CoCsp, 7NcC, 7CoPr, 7CoD, 7CoSr, 7CoP sa v označení Členovia senátu vypúšťajú slová: „Mgr. Nina Dubovská“ a dopĺňajú slová „neobsadené“ a zároveň v označení Predseda senátu sa dopĺňajú slová: „JUDr. Jana Vlčková - zastupovanie vzájomné“.

29. V prvom rade je vo všeobecnosti potrebné uviesť, že zloženie súdu, v akom má vo veci konať a rozhodovať, je upravené v § 44 až 48 CSP. Podľa § 44 ods. 2 CSP, na krajskom súde koná a rozhoduje senát. Podľa § 46 ods. 1 CSP, senát sa skladá z predsedu senátu a dvoch sudcov. „Okolnosť, či prejednanie a rozhodovanie vecí súdom prebehlo v zákonnom zložení (t.j. či bol súd správne obsadený), je povinný súd sledovať z úradnej povinnosti a nedostatok v zložení súdu je podstatnou vadou konania a dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. e) CSP. ...Zákon neuvádza, čo treba rozumieť pod pojmom „nesprávne obsadený súd“. Súdna prax zaujala názor, že nesprávne obsadeným súdom je súd, ktorý nie je obsadený v súlade s ustanoveniami určujúcimi zloženie súdneho orgánu, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť. ...Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce....Čo sa týka nesprávneho obsadenia súdu, to treba posudzovať z kvantitatívneho aj kvalitatívneho hľadiska. Kvantitatívne hľadisko znamená to, že senát nemal predpísaný počet členov, napr. mali rozhodovať v trojčlennom senáte, rozhodovali však len v dvojčlennom senáte. Kvalitatívne hľadisko znamená, že mal rozhodovať sudca a rozhodoval napríklad poverený zamestnanec súdu.“ (Bajánková/Gešková In: Števček, M. Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1371).

30. Pojem zákonného sudcu je definovaný viacerými na seba nadväzujúcimi kritériami, ktoré súčasne tvoria navzájom prepojené garancie reálneho obsahu tohto základného práva. K týmto kritériám treba priradiť v prvom rade vecnú, funkčnú a miestnu príslušnosť súdov a následne obsadenie príslušného súdu, ktoré je v procesných poriadkoch a v zákone o súdoch vymedzené od samosudcu až po iné rozhodovacie útvary (senáty) zložené z troch a viacerých sudcov. Na to nadväzuje zásada prideľovania vecí jednotlivým sudcom alebo senátom v súlade s pravidlami obsiahnutými v rozvrhu práce a spôsobom, ktorý určuje zákon. Iba taký sudca určený podľa rozvrhu práce, ktorý je sudcom vecne a miestne príslušného súdu ustanoveného zákonom, je zákonným sudcom v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 163/2019).

31. Zo šetrenia vykonaného dovolacím súdom vyplýva, že predsedníčka namietaného senátu JUDr. Mariana Harvancová uviedla, že senát 7Co pri rozhodovaní 03. novembra 2021 konal v zložení JUDr. Mariana Harvancová (predsedníčka senátu - sudca spravodajca), Mgr. Adela Unčovská (člen senátu) a JUDr. Michaela Frimmelová (členka senátu 10Co), ktorý bol Rozvrhom práce na rok 2021 určený ako zastupujúci senát senátu 7Co.

32. Dovolací súd skúmal či zloženie senátu v deň zasadnutia odvolacieho senátu a vyhlásenia rozsudku bolo v súlade s rozvrhom práce.

33. Iný sudca, poprípadne iný senát či senát v inom zložení môže vec prejednať len v prípade, ak je absencia (sudcov určených rozvrhom práce) dôvodná. Za takúto je treba považovať vylúčenie sudcu z dôvodu zaujatosti a odôvodnenú neprítomnosť sudcu v dôsledku choroby, dovolenky, pracovnej cesty a podobne. Zastúpenie sudcov sa rovnako ako zloženie senátu musí riadiť vopred presne stanovenými pravidlami, určenými rozvrhom práce.

34. V danom prípade to znamená, že obsadenie senátu resp. zmena v zložení tretieho člena senátu členom zo zastupujúceho senátu 10Co by bolo opodstatnená, ak by rozvrhom práce určený člen senátu 7Co bol odôvodnene neprítomný. Tretí člen senátu 7Co rozvrhom práce v deň vyhlásenia rozsudku 03. novembra 2021 nebol určený, pretože pôvodnej členke senátu Mgr. Nine Dubovskej dočasné pridelenie

skončilo 31. októbra 2021 a až s účinnosťou od 05. novembra 2021 dodatkom č. 11 bola do senátu 7Co zaradená JUDr. Jana Vlčková. Rozvrh práce v rozhodnom čase (03. novembra 2021) tretieho člena dotknutého senátu neurčil, senát 7Co nebol kompletný a jeho doplnenie zastupujúcim členom zo senátu 10Co nespĺňalo požiadavky definované v súvislosti s právom na zákonného sudcu, keďže na odvolacom súde v príslušnom čase neexistoval rozvrh práce, podľa ktorého by bolo možné určiť, ktorý sudca resp. tretí člen senátu sa bude podieľať na rozhodovaní v danom prípade. Inak povedané, doplnenie tretieho člena senátu 7Co v danej veci a zmena zloženia senátu nesledovala príslušné ustanovenia rozvrhu práce, pretože v relevantnom čase neupravoval kompletné obsadenie senátu 7Co a preto nemožno vylúčiť, že by táto zmena nezasiahla do základného práva na zákonného sudcu v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy.

34.1. Zároveň z dovolania žalovanej 2/ vyplýva, že pochybnosti o obsadení odvolacieho senátu boli spôsobené aj skutočnosťou, že dovolateľka bola 28. októbra 2021 upovedomená o čase a mieste verejného vyhlásenia rozsudku pred senátom v zložení: JUDr. Mariana Harvancová, Mgr. Adela Unčovská, Mgr. Nina Dubovská. Splnomocnený zástupca žalovanej 2/ sa verejného vyhlásenia rozsudku 03. novembra 2021 osobne zúčastnil a až z písomného vyhotovenia rozsudku sa dozvedel, že tretou členkou senátu bola JUDr. Michaela Frimmelová, o ktorej skutočnosti nebol na vyhlásení rozsudku informovaný (porovnaj zápisnicu o vyhlásení rozsudku pred odvolacím súdom - č. I. 545), teda postup odvolacieho súdu nebol transparentný, práve naopak vyvolal u žalovanej 2/ pochyby.

35. So zreteľom na skutočnosť, že dočasné pridelenie pôvodnej členky senátu Mgr. Niny Dubovskej bolo ukončené (31. októbra 2021), ktorá sa rozhodovania v predmetnej veci napadnutým rozsudkom 3. novembra 2021 nezúčastnila, potom stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšou námietkou dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. e) CSP, a to v súvislosti s uznesením predsedu súdu z 19. apríla 2021 podľa ktorého sudkyňa Mgr. Nina Dubovská nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vecí na odvolacom súde.

36. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. e) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP) tomu odvolaciemu súdu, ktorý je príslušný na prejednanie odvolania a to Krajskému súdu v Bratislave. Vzhľadom na uvedené sa dovolací súd už nezaoberal ďalšími dovolacími námietkami žalovanej 2/. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

37. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.